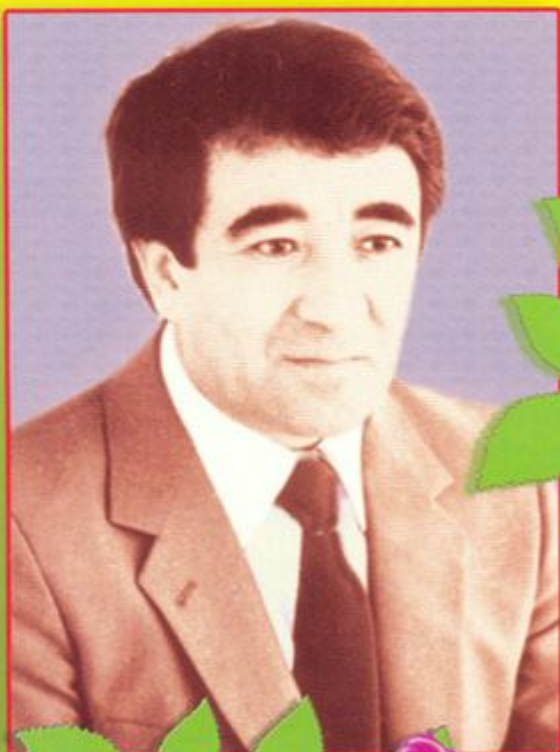

Баҳром Фирӯз

Ҳақиқати табиғат

*Нависандаи маҳбуби тоҷик Баҳром Фирӯз
кӯдаконро беҳад дӯст медошт. Худ ӯни кудак
дили софу бекниа дошт. Беҳтарини ҳикоя, қисса
ва повести худро барои шумо эҳод кардааст. На-
висанда бармаҳал аз дунё рафта бошад ҳам,
сухани ҷаззобу сеҳри қалам, мағрифату доғиши
ӯ бо шумост.*

*Мисли Баҳром Фирӯз ҳаётро, нисонро дӯст
доред, эҳтиёт кунед.*

**Ҳамсари нависанда
САИДАНИССО**

Баҳром Фирӯз

Ҳақиқати табиғат

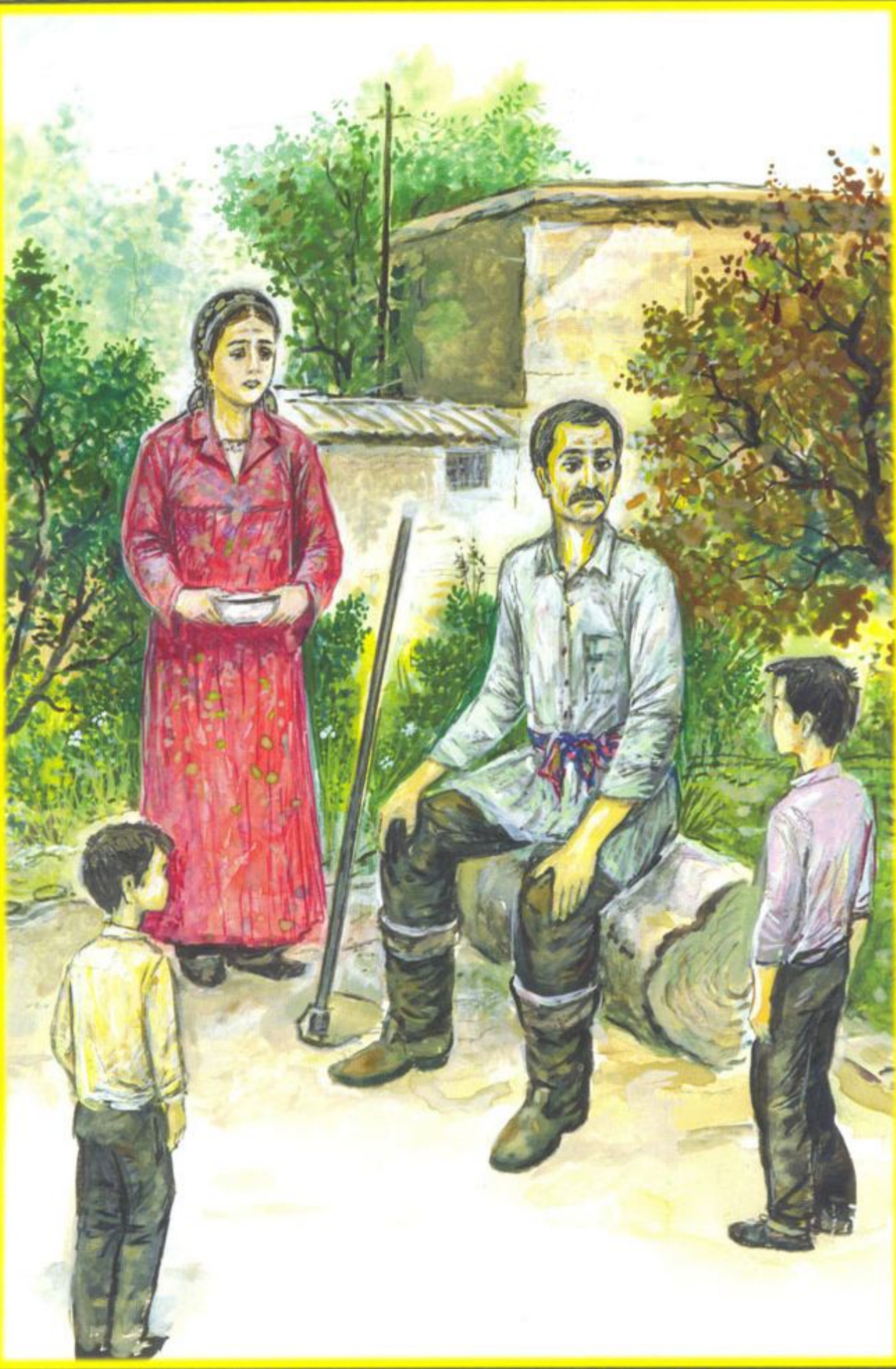

з саргузашти рӯзҳои бачагиам бисёр воқеахоро хикоя кардам, аммо ин ҳодисаро ҳаргиз ба ёд овардан наме-хоҳам. Вале чӣ кор кунам, ки он мудом дар нӯги забонам, шабу рӯз дар сарам чӯлидагеш, чӯлидагӣ. Аз афти кор, то онро нагӯям, маро аз ин шиканча ҳалосӣ нест. Агар гуфтани он осон мебуд, кайҳо онро мегуфтам, лекин... Ҳар як кори чигил ана ҳамин хел «лекин» дорад. «Лекин»-и ин воқеа як сири намегуфтагӣ. Ҳар сире, ки онро ба кас гуф-тед, сир нест. Хуллас, имрӯз ман ин сирро гуфта, аз бори га-роне, ки қариб чоряк аср ба дӯши дили бечораам бардошта гаш-там, ҳалос мешавам. Хато ва гуноҳ, ҳаргиз вичдони одамиро осуда намегузорад: гӯй, барои чӣ руст мекуни гуфта, дилро харошидагеш, харо-шидагӣ. Ман аз гуфтани ҳақиқат, ҳарчанд ки бисёр талх аст, наметарсам ва шарм ҳам намекунам. Одати ман ҳамин аст: ҳама гапро бояд гӯям. Агар баъзе чизхоро нагӯям, он ҳам бесабаб не: ё ҳамон воқеа ба гуфтан намеарзад, яъне, ҳақиқати ба мардум нодаркор аст ва ё чунон ки Шайх Саъдӣ овардааст, ростӣ фитнаангез ва зарарноке, ки аз гуфтан ногуфтани он ав-ло. Қисса кӯтоҳ он саргузашти нохушамро мегӯям. Ба ҳар ҳол, он ба ман сабақи зиндагӣ гашта буд.

Аввал бояд гӯям, ки дадам он солҳо ҳозира барин пири хушҳолу чақ-чақӣ набуданд. Ман агар дадам гӯям, шумо як марди ҳода барин дарозу лоғар, чашмонаш дар косахона шиштагӣ, коркун, камгап ва хеле чиддию вазнин, ҳатто аз ҳад зиёд чиддиро пеши назар оред. Инро ба ман бачаҳо ҳам мегуфтанд. Онҳо ҳаминро ҳам таъна мекарданд: «Дадаат одами бад-чаҳл барин» мегуфтанд. Аммо ман нағз медонам, ки дадам ҳеҷ гаҳ бад-чаҳл набуданд, фақат кам механдиданд, ҳатто ки қариб намехандиданд. Сабоби кам хандиданашонро ҳудам ҳам намедонам. Балки солҳои баъди ҷанг талабот аз мардумон ҳамин хел буд, кӣ медонад? Барои намозу рӯза, барои хатна кардани бачаашон баъзеҳоро ҷазо меодаанд-ку! Тағоири оҷаамро барои он ҳабс карда будаанд, ки дар хонаашон китоби кӯхнаро нигоҳ медаштаанд.

Он солҳо дадам бегоҳӣ аз кори сахро димоғашон гирифтагӣ, хастаю шалпар меомаданд. Қавоқашонро накушода болои кундаи ҳезумкафонӣ амонат менишастанду як бор уф кашида мондагиашонро мебароварданд. То дӯғоб оварда додани оҷаам бо мо саволу ҷавоб карда, як-ду супориш меоданд. Баъди дӯғобро дам кашидан, каландашонро гирифта ба зами-ни рӯидаричаамон мерафтанд. Дар он ҷо то шом кор мекарданд. Оҷаам мегуфтанд, ки ҳамин як парча замини рӯидарича хонаводаи моро ба по-рост медорад. Албатта, ман он солҳо маънии ин гапро дуруст намефаҳми-дам.

Аслан, чандон хурд ҳам не, дувоздахсола будам. Ҳанӯз дуруст каланд зада натавонам ҳам, дигар корхоро нағз ӯҳда мекардам: киштро об додан, ба молҳо алаф овардан, хошок даравидан, аз кӯҳ ҳезум овардан. Ҳатто ду-се бор додарам қати ба осиеб ҷуворӣ бурда, орд карда омадам. Додарам – Салим он солҳо дар синфи сеюм мехонд. Ман аълоҳон гуфта баъзан аз худ мерафт. Ҳар чизе биёранд, вай нағзашро мегирифт. Качу килеб сурат

мекашиду рассом мешавам, мегуфт. Доим дар кисааш ангишт ё бӯр, тах-тасангҳои сари рохро кажу маж хат кашида, пур мекард. Ҳатто сурати Алопарро дар санг оҳан қати канд, он сурат дигар намеравад. Баъди Алопарро аз даст доданамон Салим ҳар бор ҳамин суратро нишон дода, ба ҷароҳати дили ман намак мепошид.

Худи Салим бачаи бад не, аммо гоҳ-гоҳ зуъмию якравӣ дорад. Азбаски ӯ харобу лоғару рангпариди аст, очаам баъзан аз ман рустӣ ба вай саршир медиҳад. Гурбаи шум барин чанд бор аз хонаи дарун саршир хӯрда, лабонашро лесиди баромаданашро дидам. Бо вучуди ин, думчаи муруд барин гардани бориқаш, каллаи ошқаду барин калонашро базӯр дошта истодааст. Амакам мегӯянд, ки биниашро кашӣ, ҷонаш мебарояд. Қувваташ нест: пуф кунед, меғалтад.

Рӯзе ману Салим ба кӯҳ барои ҳезум рафтем. Аз хонаи мо кӯҳ дур не, агар пиёда, бебор равед, яқсоата роҳ аст. Сагчаамон Алопар ҳам афтону ҳезон аз қафоямон рафт. Сагча ханӯз хурд буд – думоҳа ё семоҳа. Вақти

таваллуди онро намедонем, чунки мо онро аз лойхандаки қафои идораи колхоз ёфтем. Чунон ба лой чӯлидагӣ буд, ки чӣ махлук будани онро доништа намешуд. Ҳамсоҷа мон Гулсумхола онро «бачаи шағол барин» гуфтанду очаам ҳам ба фикри он кас шарик гаштанд:

–Аз кадом гур ёфтӣ, гӯрков? Охир ин шағол...

–Ман не, Салим ёфт, сонӣ ман даромада гирифтаам, – аз эҳтиёт ба ин гуноҳ шарик будани додарамро гӯшзад кардам. Кӣ медонад, кор оқибат чӣ ранг мегирад? Баногоҳ ягон гап хезад, гуноҳро тақсим кардан хуб аст. Аълохонӣ ва нимҷони Салимро дар назар дошта, чазоро сабуктар мекунамд ва ё тамоман мебахшанд.

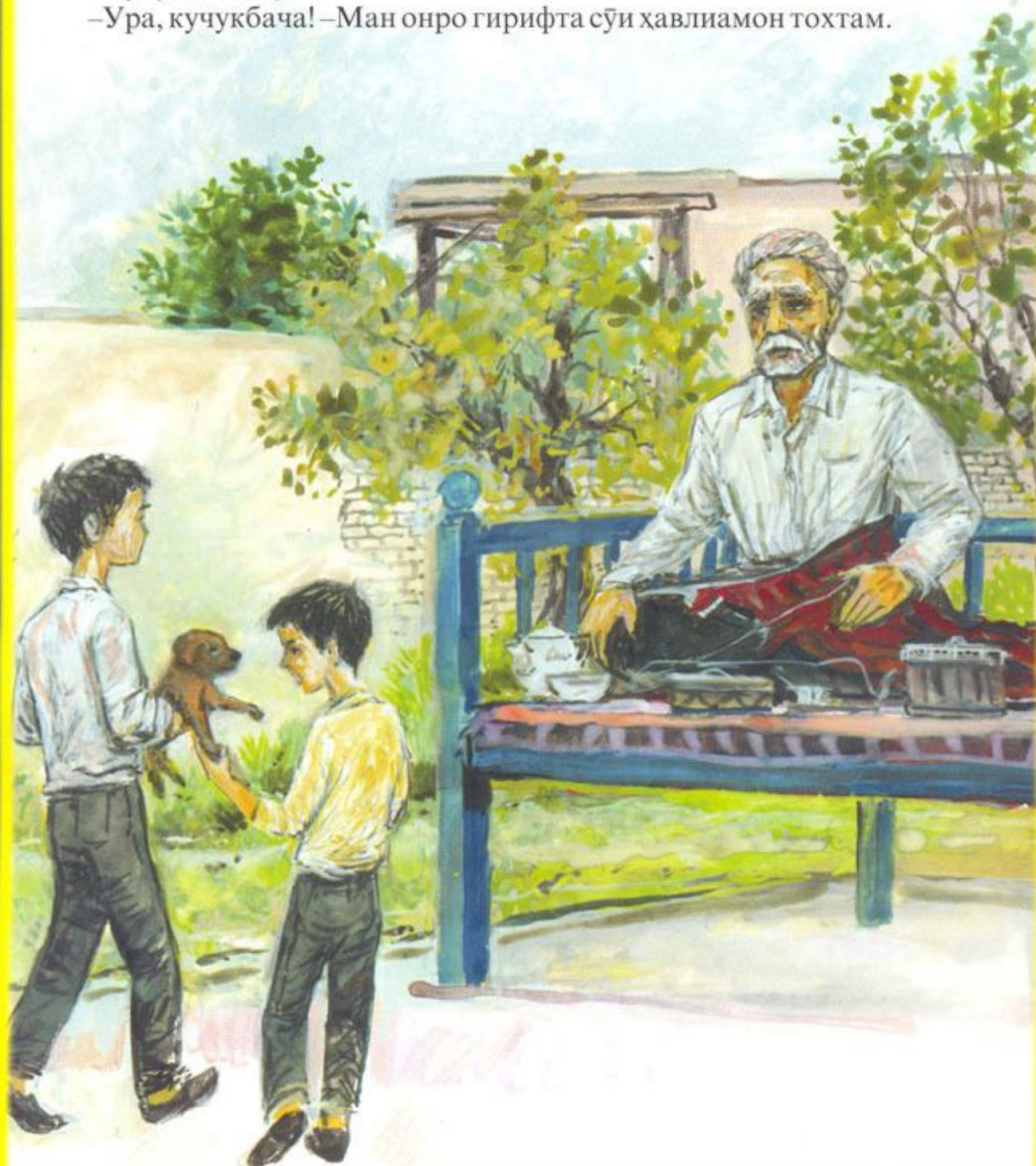
–Агар ин бачаи шағол бошад, шаб очааш кофта мебиёду якта ҳам мурғ намонанд, – тарсонданд очаам. Баъд ба ҷонвари дир-дир ларзида истодагӣ раҳмашон омад магар, ки гуфтанд: –Ба пеши бобот бар, ку бинанд, чӣ махлуқ аст. Холаи Гулсум бачаи шағол гуфтанд, гӯй.

Ман он ҷонварро бардошта, ба тарафи ҳавлии бобоям давидам. Салим аз кафоям метохт. Ҳавлии бобоям дур не, дар он дасти сой, пеши замини рӯидаричаамон.

Бобоям дар офтобрӯ чӯли харашонро дӯхта менишастанд. Он кас ҷонвари ёфтагиамонро пасу пеш гардонда диданду гуфтанд:

–Кучукбача-ку.

–Ура, кучукбача! –Ман онро гирифта сӯи ҳавлиаамон тохтам.

Салим бо фиғону ҳаёху аз қафо омад, ки сагча азони вай аст, чунки онро вай ёфт. Мо аз ин хусус зуд ба сари муросо омадем: сагча аз ҳардуюмон. Медонистем, ки аздусар онро ду ҳис карда намешавад ва ягонтамон аз он даст намекашем. Ҷое, ки ба гайр аз муросо дигар чора нест, талош бефоида буданаширо мо нағз медонистем.

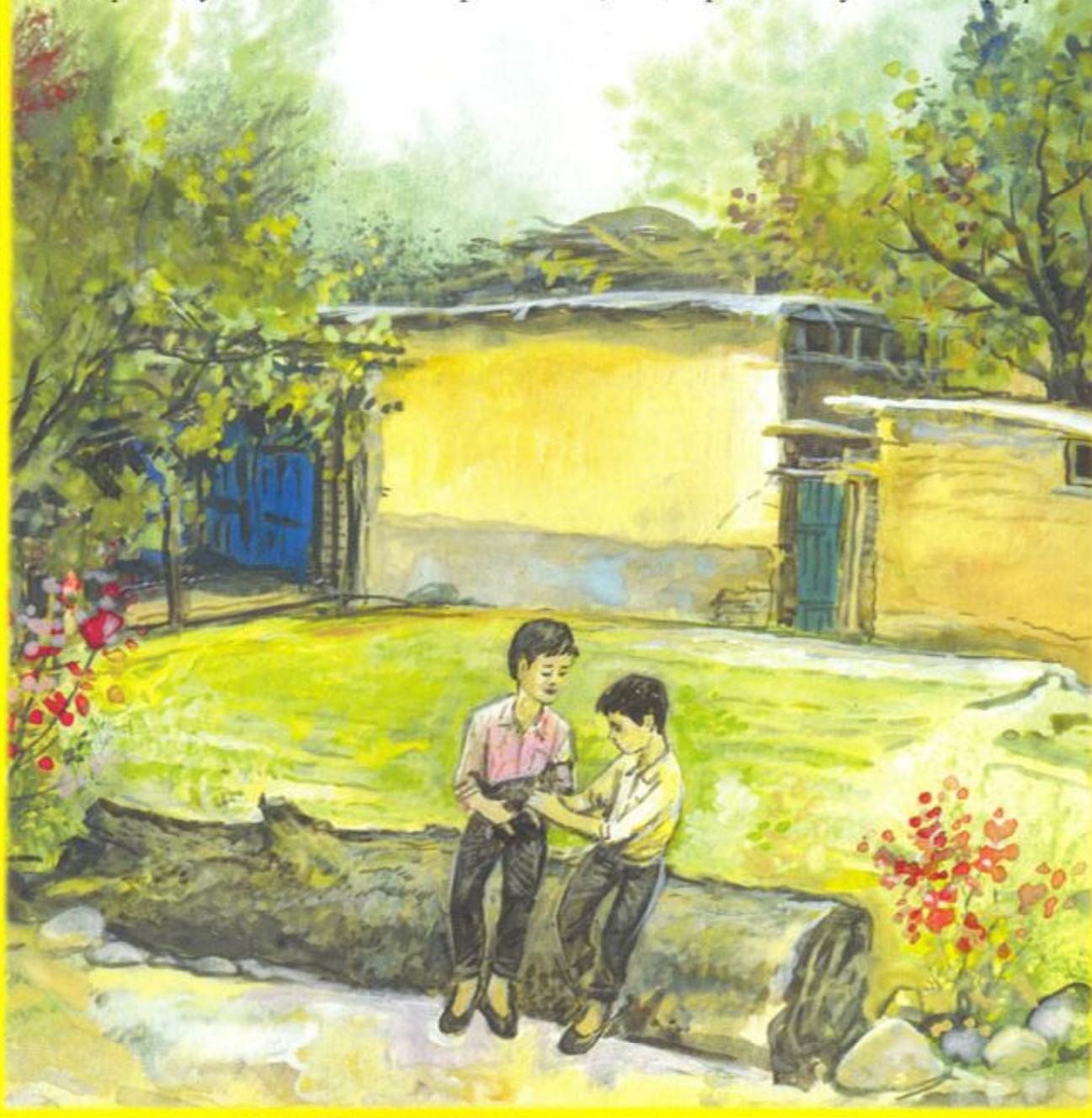
Сағбачаро дарҳол шуста пок-покиза кардем. Ало будаст, Алопар ном додем. Ҷонвар аз гушнагӣ қариб ба мурдан расидаст. Мо аз лойдон гирифта ҷои он, ки хӯрокаш диҳем, ба муқаррар кардани зоту зурриёти он машғул будем. Бечора чунон ба ширу нон дарафтод, ки...

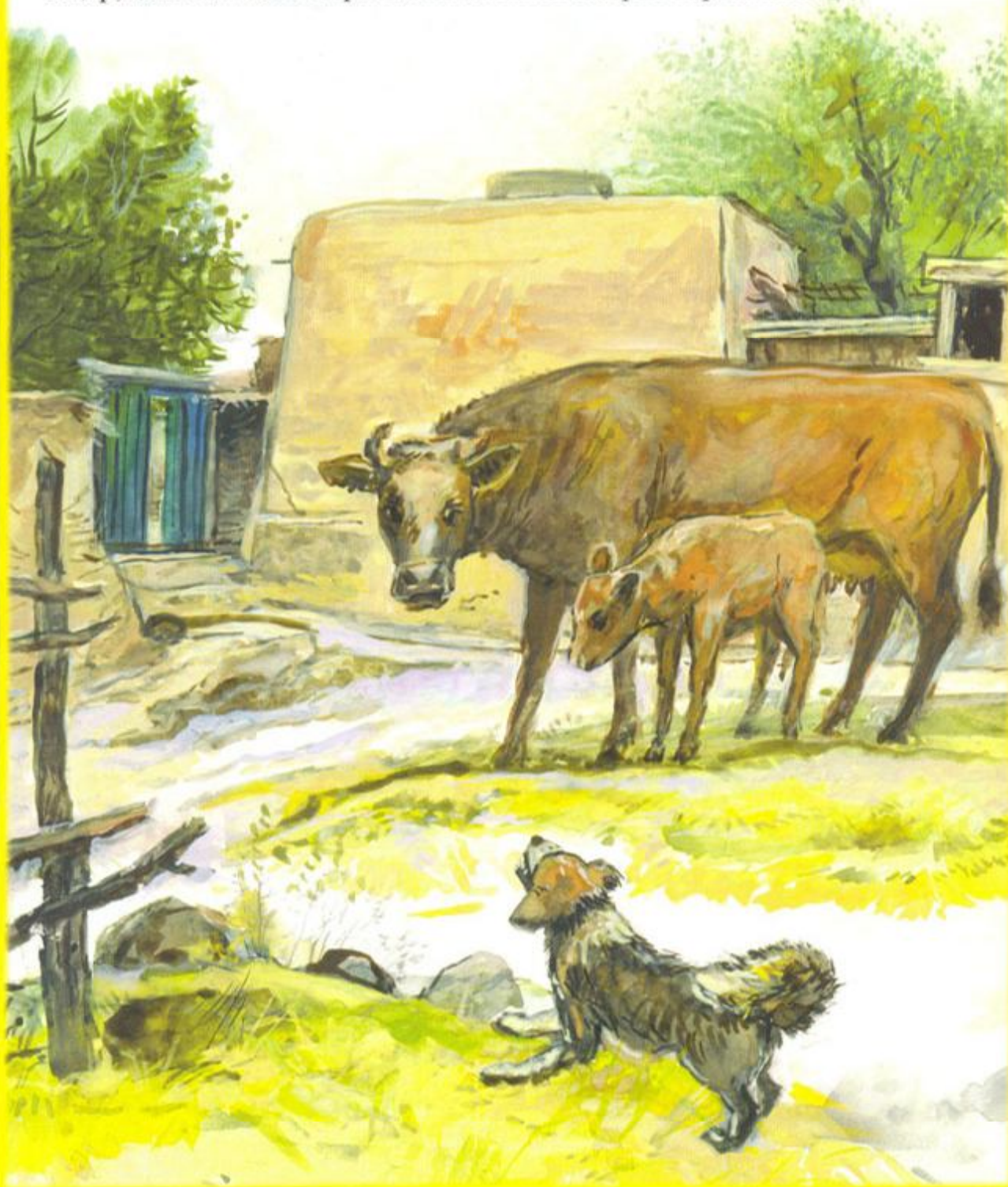
Баъд барои Алопар дар ҳавлӣ аз сангу лой хонача сохта, ба тағаш пахоли мулоим андохтему аз болои пахол як порча пӯстаккӯҳна партофтем.

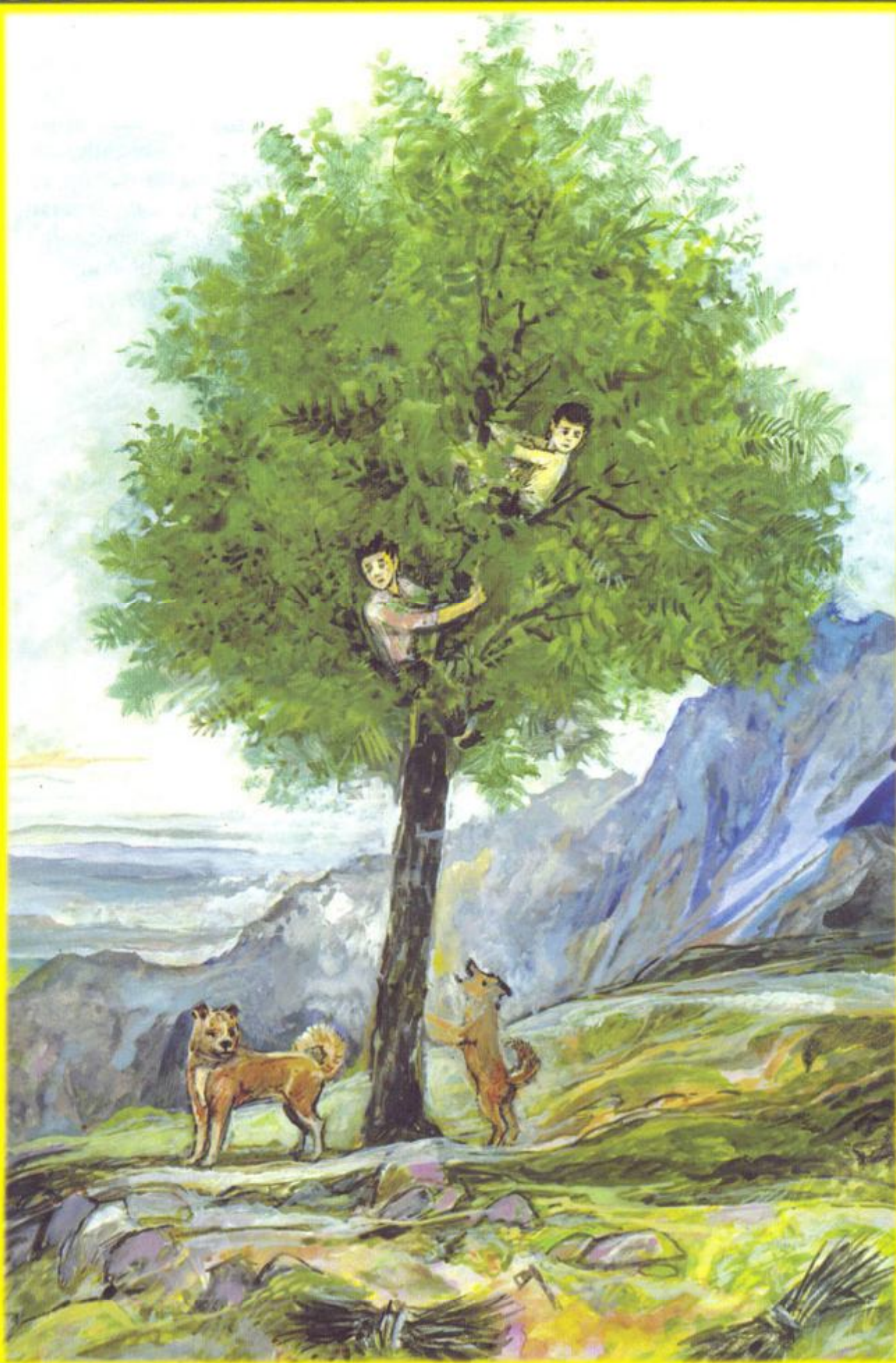
Ману Салим ба кучо равем, чӣ кор кунем, Алопар ҳамроҳ буд. Аф-тону хезон мерафт, агар бишинем, мешишт, тозем, метохт, баъзан аз ягон чиз хурсанд, баъзан аз рӯбарушавӣ бо ягон ҳайвон дар тарсу харос. Ҳамроҳи мо Алопар ҳам кам-кам калон мешуд.

Як моҳ нагузашта вай одамони атрофамонро аз бегонагон фарк мекард. Агар аз ҳамсояҳо касе ё хешу табори наздик ба ҳавлӣ дароянд, як-ду бор аккос зада, моро хабардор мекарду бас. Не, агар ягон одами бегона ё ба вай ношинос дарояд, то аз хона баромада «хап шав» нагӯем, ором намешуд. Алопар ҳатто молҳои моро аз моли бегона фарк мекард. Ҳар бегоҳӣ чун рама омад, модагов ва чор бузи мо ҷудо шуда ба ҳавлӣ медаромаду моли сиёҳ ба сари мехаш, моли реза ба кӯтанча мерафт.

Агар ягонта мол коидаро вайрон карда, ба тарафи дархона ва гӯшаи ниҳолу гулзор гузаштани шавад, Алопар валвала сар мекард. Махсусан, агар ба ҳавлӣ моли бегонае дарояд, то онро аз дарвоза берун наронад, Алопар ором намегашт. Аккосзанон, баъзан тарсону ҳаросон аз қафои он мол метохт, таҳдид мекард, зорӣ менамуд, то ки зудтар аз ҳавлӣ барояд. Шаби аввали як сар гӯсфанди ҳисорӣ хариданамон саги бечора шаби дароз хоб накард, хавотир буд. Гумонаш, ин моли бегона моро фиреб дода ба ҳавлӣ даромадасту қасде дорад, нимишаб ё вақти сахар, хангоми хоби ғафлати мо ягон нобакорие карданист.

Алопар ба очаам бағоят маъкул афтода буд. Хусусан, баъди як воқеа гамхории он кас ба сағча афзуд, чонвараки дастнигарро назарашон гирифт ва хароина чонибдорӣ мекарданд. Воқеа ин тавр рух зад: он солҳо дар деҳаи мо на электр буду на яхдон. Мо ҳатто номи яхдонро на шунида будем. Не, хато кардам, бибиам хикоя карда буданд, ки пеш аз инкилоб ва колхозӣ дар деҳа баъзе давлатмандон ва халвопазон таххонаи чуқури зеризаминӣ кофта, зимистон дар он барфро гун мекардаанд аз болояш хок мепошидаанд. Он барф дар тобистон кам-кам об шавад ҳам, адо намегаштаст. Таххонаи барфдор вазифаи яхдонро адо мекардаст. Ба ғайр аз ин, дар саратон аз барфи он яхобу яхмос, халвои нишаста месохтаанд... Сари суҳанам чӣ буд?.. Ҳа, дар деҳаи мо он солҳо на яхдон буду на электр. Дӯкони гӯштфурӯшӣ ҳам набуд. Одатӣ мардуми мо чунин аст: хар хонавода ягон буз ё гӯсфандашро кушта, гӯшти онро хушк карда мегираду муддатҳо воситаи дегҷӯшӣ месозад. Очаам барои дам наоварда хушк шудани гӯшт онро намак зада, шабҳо шаддавор ба чӯб мегузаронданду дар шамолгаҳ меовехтанд... Шабе аз шамоли саҳт як лаҳти калони гӯшт канда гашта ба замин афтодаст. Алопар то сахар дар сари он пораи гӯшти ба замин афтодагӣ посбонӣ карда, гурбаҳоро раҳ надодаст. Сахар очаам аз хоб хезанд, Алопар дар назди гӯшти афтодагӣ фукаш ба рӯи ду пояш, аз гӯшт чашм наканда менишастааст. Очаамро дида, ба назди он кас тохтаст, баъд гишингос зада боз ба сари гӯшт рафта воқеаро фаҳмондаст. Аз таҷрибаи солҳои дароз мо медонистем, ки агар Алопар набошад, аз гӯшти ба замин афтодагӣ ному нишон наемонд. Ҳатто баъзе гурбаҳои ганда чахида гӯштро аз тор гирифта мебурданд.

Алопар сағи боақл буд, аммо ман беақлӣ карда онро аз даст додам. Аслан, аз даст доданам беақлӣ не, баръакс, пионер бояд ки айнан ҳамин хел амал кунад, мегӯянд муаллимон. Хайр, ростӣ гап, андаке аз ман ҳам гузашт... Барои ин то ҳол вичдонам маро гоҳу бегоҳ дар шиканҷа гирифта, азоб медиҳад. Ман дигар сағ напарвардам. Сағу сағбача гӯянд, Алопар ба ёдам мерасаду дар як дам вучудам таб мебарорад.

Ҳамон рӯз ману Салим аргамчину табарча гирифтему ба кӯҳ хезумкунӣ рафтем. Алопар ҳам ҳамроҳ буд. Мо ду пуштора хезуми хушкро баста, акнун ба роҳ мебаромадем, ки аз пушти ёлаи кӯҳ рамаи колхоз баромаду ду сағи хирс барин барзангӣ аккосанон ба сӯйи мо тохтанд. Аз тарс саросема ҳар ду ҳам ба як дарахти арча баромадаем. Бечора Алопар дар беҳи дарахт тарсону ларзон, бечуръатона ак-ак карда, он ду балоро пешвоз гирифт. Мо бо доду фарёд ҷӯпонро ба ёрӣ ҷег задем.

Сағҳои рама бо фукҳои гафсу ваҳмангези худ Алопарро бӯй-бӯй карда диданду аз афти кор, боварӣ пайдо карданд, ки ин чонварак аз авлоди гург ё шағол не, бо он шӯхию бозӣ оғоз намуданд. Аз ҳаракатҳои маълум буд, ки Алопари шӯр чандон рағбати бозӣ надошт ва аз хазлу шӯхиҳои онҳо метарсид, илоче ёфта канортар гурехтан мехост, аммо он ду хирси барзангӣ ду-се ҳаллос зада, сари роҳи вайро мегиританд.

Хайрият, чӯпон расида омаду сағхоро аз сари мо дур андохт. Ману Салим аз дарахт фуромадем.

–Ягон дуоғӯятон аз таҳи дил дуо мекардаст... Ба шарофати дуо... ин арча будаст, – изхори мамнунӣ кард чӯпони якдаста.

Бинии ин марди навчаи сурхрӯ айнан ба мисли минкори уқоб хамидагӣ буд.

–Набошад, исқотҳо нагазанд ҳам, сахт метарсонданд.

–Барои чӣ нагазанд, мегазанд, – гуфт Салим, ки ашки чашмаш ҳанӯз хушк нашуда буд. Ман акнун пай бурдам, ки ҳангоми ҳамлаи сагон вай фарёд зада гирифта будаст – Бачара намегазад. Агар худат кордор шавӣ, гапи дигар ё ба мол расӣ... – чашми чӯпон ба Алопар афтоду онро баҳ-баҳ гуфта доштани шуд, аммо сағбача нияти ўро пай бурду дур гурехт.

–Ҷеғ зан, сагата як бинам, – хоҳиш кард вай. Баъд гуфт: –Зотӣ барин.

Ман Алопарро доштам. Вай дандонхояшро гиз карда, таҳдидкорона ар-ар мекарду чӯпонро наздик омадан намонд. Аммо даҳмарда ба вай эътиное накарда чанг заду аз ёли Алопар бардошт. Сағча гишингос заду бо газаб ба чӯпон дарафтод ва аз чанги ў раҳой ёфта онсӯтар гурехт. Баъд химоятчӯёна ба назди Салим рафту кинахоҳона ба тарафи чӯпон ак-ак задан гирифт.

–Сағбачаро ба мо те, пеши сағҳои мо калон шавад, – гуфт чӯпон ба ман хитобан бо як оҳанги омирона.

–Худамон ҳам калон мекунем, – гуфтам ман бепарво ва ба содадилии чӯпон дар дилам хандидам.

–Ҳайф мекунӣ. Сағ-саги рама. Миёни мардум вайрон мешавад. Ма, – ў як панҷохсӯмаи сабзро аз кисабағалаш бароварда ба ман дароз кард.

–Не-е, даркор не, – гуфтам ман хичолат кашида. Ба ман чунин намуд, ки панҷохсӯмаро дида, чашмам сиёҳӣ зад. Ташвишомез ба рӯи Салим нигаристам. Вай гаранг барин ба даҳони боз ба чӯпон менигарист.

–Гир. Ту боз дигараша меёбӣ. Дар кишлок чӣ пур, сағбача пур. Ина ба рамаи колхоз те. Ту пионер-ку!.. Шарм намедорӣ?

–Не, ман ба шумо дигараша оварда медиҳам, –бе қатъият сухан гуфтаниро худам ҳам хис кардам. Ба панҷохсӯма дилам кашол буд, ҳатто метарсидам, ки чӯпон мабодо аз нияташ гашта, онро ба кисааш андозад.

–Ана, ма, гир... Инаш барои додариат, – чӯпон ин дафъа аз чайбаш як сисӯмии сурхи шараккосиро бароварда ҳамроҳи он панҷохсӯмӣ ба кисаи ман андохт. Дигар эътироз баён накардам. – Бихез, ту дор, ман баста мегирам. Пионер бояд ки ғамхори моли давлат бошад...

Ман Алопарро доштам. Чӯпон чолокона бо чилбур онро басту ба фукаш ҳалқа гузаронд. Сипас, ба тапар-тапару гишинг-гишинги сағбача эътиборе надода бардошта бурд.

Сағча чунон вовайло бардошт, чӯпон чингос зада аз мо мадад ме-хост, ки ман тоб оварда натавониста, рӯямро гардондаму хостам гӯшамро ба карӣ занам, аммо муяссар намегашт. Зории Алопар аз дуродур ҳам ба гӯшам мерасид.

Фарёди имдодхохонаи он, аз миён солҳо гузашта бошад ҳам, то ҳол дар гӯши ман садо медихад ва диламро мефишорад.

Ман он рӯз аз ин муомила хурсанд будам. Ҳазл не, ҳаштод сӯм-а! Албатта, пули он солҳо бекурб буд, аммо дадаам рӯзҳои ид ҳам идипули гуён ба мо ин хел пули калон надодаанд.

Ба роҳ афтодему дархол бо Салим пулро таксим кардем. Ба вай – сисӯмии сурх, ба ман – панҷохсӯмии сабз, рангаш курбоқкаи нақшин барин. Мо ба ин пулҳо чихо хариданамонро ҳам маслиҳат кардем.

–Аттор ояд, ман чангаки мохидорӣ мехарам. Боз аз шофирҳо якта гупсари резинӣ мехарам. Сонӣ, дам мекунаму ба оби сой партофта, ба болояш савор то худи хавзи Чонварсӯз меравам, – гуфтам ман.

–Не, ман ба ин пул қалами ранга мехарам. Сонӣ, чунон суратҳое кашам, ки даҳоната кушода монӣ! – нияташро изҳор кард Салим.

Вай сисӯмии сурх дар даст, гоҳ онро аз чашмаш дур, гоҳе наздик оварда менигарист, баъд ба монанди байрақ ба сараш баланд мебардошт.

–Ман савори гупсари резинӣ ба осие ҳам меравам, ба хезум ҳам.

–Ҳой каллагаранг, чӣ хел аз поён ба боло меравӣ? Оби сой ба поён мебарату сонӣ аз обпар чунон гирифта мезанад, ки хари бобом барин парча-парча мешавӣ!..

Ба пули Алопар чиҳо хариданамонро рахорах расо муҳокима кардем, аммо ин гуфтугузор ҳеч ба диламон намезад.

Ҳамин ки ба хавлӣ наздик расидем, диламонро як хавфи номаълум оҳиста-оҳиста туман барин зер кардан гирифт. Аз вачҳи Алопар як та-рафи диламон торик буд.

–Алопара ба чӯпон доданата агар дадаам фаҳманд, тура мекушанд! Оқибат Салим худдорӣ карда натавонисту бугзи дилашро кушод.

–Барои чӣ? Мо барои рамаи колхоз додем! Чӯпон гуфт-ку агар дар рама калон шавад, саги ҳақиқӣ мешавад... Мумкин Алопари мо ягон вақт рамаро аз ҳамлаи гургон халос кунаду сонӣ... сонӣ ном барорад. «Ин саг аз кучо?» – гуфта пурсанд, номи моро мегӯянд. Сонӣ Раис-бобо мумкин ба мо таърифнома диҳанд. Ба мактаб омада, дар пеши саф... Ин кори ҳазл не. Лекин ҳозир ин сира бояд ба касе нагӯем.

–Ту ба чӯпон гуфтӣ, ки сагча аз ҳардуюмон?

–Ҳа... Худат дидӣ, ба ҳардуюмон пул дод-ку!

–Хайр, агар ин хел бошад, барои чӣ пула ба кисаи ту андохт?

–Ҳамту, андохт-дия. Сонӣ, ҳар ду таксим мекунанд гуфта...

Аз он ки Алопар рамаи колхозро посбонӣ мекунад, Салим ҳам ба вачд омад. Вай чунон ба ин гап часпида гирифт, ки тайёр буд ҳозир рафта аз дадаам барои ин корамон шодиёна гирад.

–Лекин хушёр шав, мабодо аз даҳонат барояд... Дадаам ин гапҳоро нағз намебинанд. Ҳозир дар ин хусус гап намезанем. Агар пурсанд, мегӯем, ки аз паси мо ба кӯҳ рафт, сонӣ чӯпон дошта гирифтун ина барои рама диҳед, гуфт, додем, мегӯем. Пул гирифтем нагӯӣ, чанг мекунанд. Агар надихед, шуморо аз пионерӣ мебароранд гуфт, мегӯем.

Салим розӣ шуд.

Аз вачҳи пул табъам ночног буд. Пушаймон будам, ки чаро пули чӯпнро гирифтам. Хоҳ-нохоҳ агар рӯзе дадаам фаҳманд, чанг мекунанд.

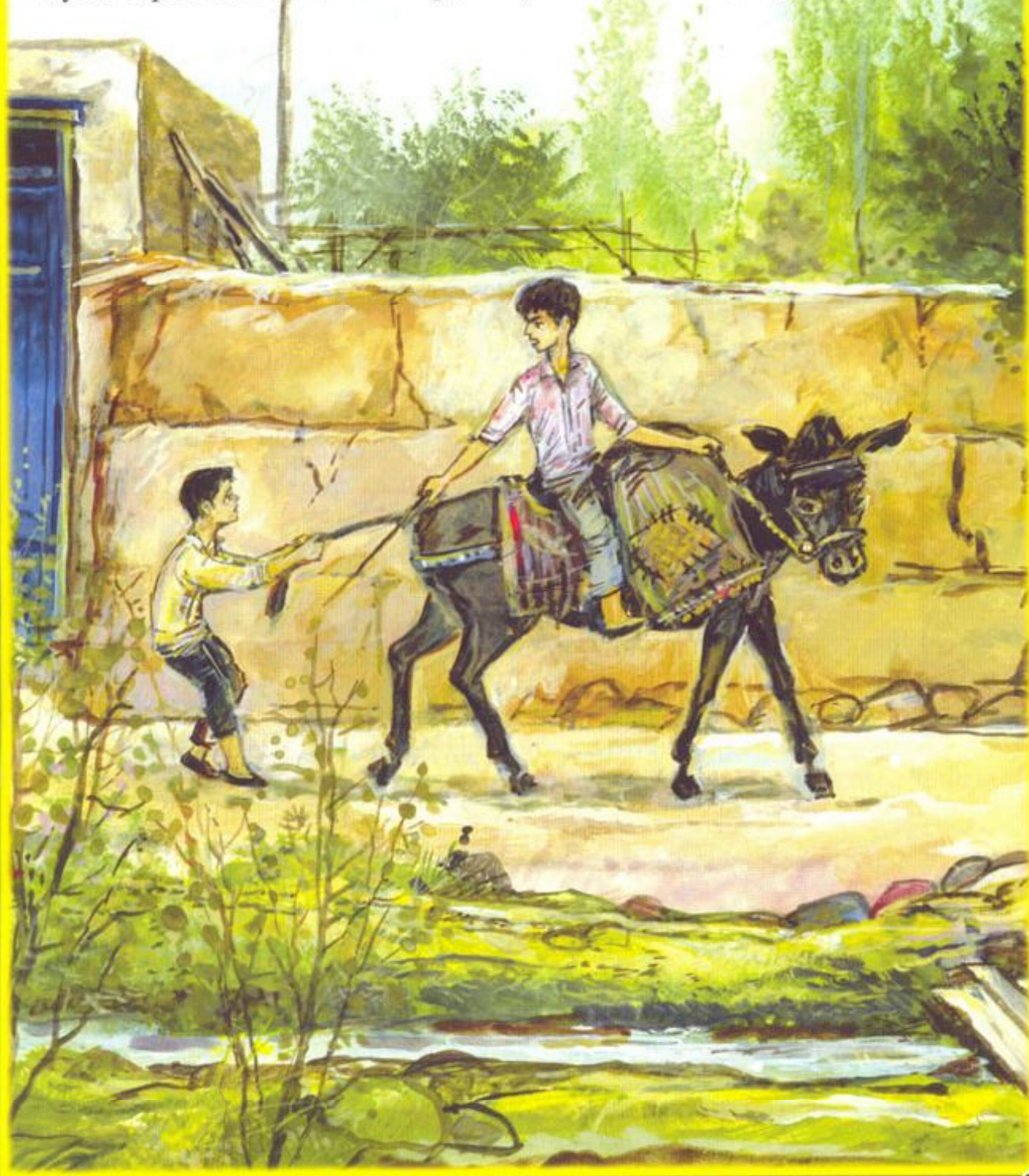
Дар хавлӣ аз наомадани Алопар аз хама пеш бибии пир хабардор гаштанд. Сонӣ очаам пурсиданд. Мо воқеаро, чунон ки маслиҳат карда будем, гуфтем. Очаам бо қаҳр даст афшонданду рафтанд. Ман ба рӯи бибиам нигариста, дараҷаи гуноҳамро фаҳмидан хостам, аммо фикри он касро ҳаргиз дониста намешавад: ягон очинги рӯяшон намечунбад.

Ман андаке хотирчамъ гаштам. Баъзан калонсолонро фаҳмида намешавад: барои арзан барин гуноҳатон заминро осмонро ба ҳам мезананду аз гуноҳи калон чашм мепӯшанд. Шояд, ачаб не, дадаам аз ин кори мо хурсанд бошанд?.. Ё мумкин қаҳрашон омадагисту лекин ба хотири Раис-бобо моро чанг накардагистанд? Раис-бобо агар фаҳманд, ки барои сагча моро чанг кардаанд, мегӯянд-дия: «Барои моли колхоз як кучукчаатро дарег доштӣ?! Одамон дар чанг чон дода, хун рехтанд...».

Аз байн як моҳ гузашт. Дили ман тамом таскин ёфт. Аммо ногоҳ Салим корро расво кард.

Ҳамон рӯз ман таъинот гирифтам ба осиеб як чувол чуворӣ бурда, орд карда биёрам. Ба Салим фармуданд, ки барои молҳо аз лаби сойҳо алаф даравида орад. Дадаам сахарӣ супориш доданду ба кор рафтанд. Бобояму очаам чуволи чуворино ба хар бор карда доданд. Ман ба болои бор савора ба роҳ афтадам. Салим «ман ҳам ба осиеб меравам» гуфта хархаша кард. Очаам розӣ нашуданд. Салим гишингос зада аз паси хар равон гашт. Сонӣ аз думи ҳайвон сахт дошта кашида истоду нагузошт, ки хар раҳ гардад. «Сар те» гӯям, сар надод. Дар дастам химчаи тар буд, дарозу борик, сахл ба сараш расондам ё не, вай аз алам мушт барин санга аз замин бардошту ба сари ман зад. Хун чашма барин

чорӣ шуд. Очаам тохта омада маро аз хар фуруварданду ба хона бурда хобонданд, ба чароҳат зуд намад сӯхта зер карданд.

Салим ба ким-кучое гурехта рафту бо ҳамин то ба шом гум шуд.

Дадаам аз кор омаданду воқеаро фаҳмида, пеш аз он ки ба сари полез раванд, ба боми зинхона баромада Салимро чег заданд:

–Салим!.. Ҳой Салим!.. Салим!..

Дар ин хел мавридҳо овози дадаам монанди раъд гулдуррос мезад ва аз тарафи сой акси садо меод. Фурсате нагузашта Салим пайдо шуд.

–Ҳозир чазоята мебинӣ! – гуфтам ҳамчун мазлуми адолатхоҳ бо андаке овози озурда. Вай аз замин чашм набардошта омаду дар рӯ ба рӯи дадаам гунаҳкорона истод. Дадаам хомӯш ба сар то пой вай нигариста, барои бетамизиаш ҷавоб талаб доштанд. Аммо Салим гардани дарозаша ба дарун кашида хомӯш буд. Ҷазои ҳасадхӯр ва нобинам ана ҳамин гуён, дар дил шодӣ кардам.

–Ҳа, гап зан! – дадаам суханашонро аз зихи дандон бароварда, бо газаб ба тарафи вай як қадам монданд.

Дадаам моро назананд ҳам, чунин вачоҳаташон басанда буд, ки дигар он номаъкулиро такрор накунем.

–Вай... вай Алопара...а-а, ба чӯпон фуруҳт, пулаша гирифта... – ногаҳон канда-канда эълон кард Салим.

Нафаси ман ба дарун заду на ба рӯи дадаам нигаристам, на ба тарафи Салими хоин.

–А-а? – дубора пурсиданд дадаам.

–Чӯпон аввал панҷох сӯм дод... сонӣ... сонӣ боз... сӣ сӯм... Салим суханашро ба поён нарасонда «ҳаққашро» бигирифт. Аз падар як торсакии обдор хӯрданаширо ба гумонам худаш ҳам нафаҳмида монд.

–Нокас!.. Дар зоти мо игвогар набуд, ту аз кучо ин «хунарро» ёд гирифтӣ?!

Салим бо фиғон аз хавлӣ берун рафт.

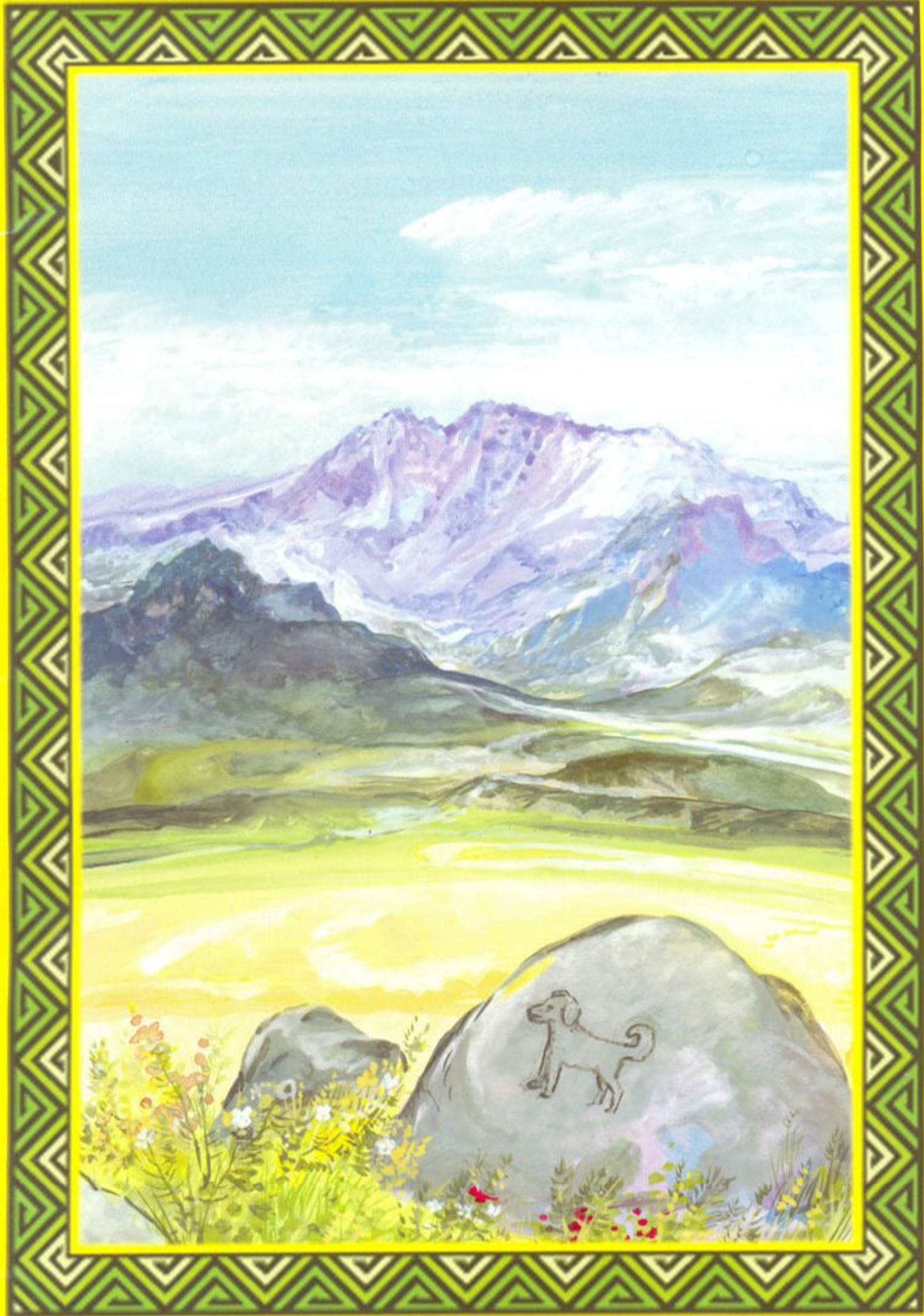
–Чӯпон... чӯпон... гуфт, ки... ту чи хел пионерӣ... ин сагча а-а... барои рамаи колхоз...

Ман худро сафед кардан хостам, вале падар гӯш кардан нахостанд.

–Ночинс!.. Гум шав, афтата набинам!.. Агар дӯстатро фуруҳта бошӣ, ягон рӯз модаратро ҳам мефурӯшӣ!..

Падар ба рӯи ман чунон бо қаҳру нафрат нигаристанд, ки агар ин лаҳза замини зери поям қафад, рост худро ба роғи он меандоҳтам. Ҳурмати нон, қасам ба чони ҷавонам, агар як не, даҳ торсаки зананд, аз ин хел нигаристанашон сад раҳ авлотар буд. Чунин нигоҳи падарро ман дигар ҳаргиз надидам. То ба ҳол, агар нигоҳи ҳамонрӯзинаи он касро ба хотир оварам, баданам вичиррос мезанад.

Баъд аз ин воқеа ман як ҳақиқати одиро дарк кардам: табоҳкорию бо нияти нек пардапӯш кардан кори беҳуда будаст. Аз ин мебарояд, онҳое, ки мулкери хароб карда, мо онро начот додем, мегӯянд, як рӯз не, як рӯз рӯсияҳи мекашанд.

Баҳром ФИРЎЗ
«Ҳақиқати талх»
(Ҳикоя)

Душанбе, ТҒД «Истиқбол», 2008с,
ҳиёбони Саъдии Шерозӣ, 16.

Муассис ва муҳаррир: Латофати Кенча
Мусаввир: Абдусалом Абдуллоев
Ороиш: Римма Полухина
Веростор: Комрон Раҳмонзод
Мусаххех: Ганчина Муллоҷонова

Ба чоп супурда шуд 25.12.2007с. Имзошуд 05.01.2008с.
Андозан 60x84¹/₂, Чузъи чошино ҳисоби 3,5. Теъдод 5000.
Нарҳаш шартномавӣ.

Дар интишороти «Мега» (Туркиё) чоп шудааст

978-99947-53-13-0

9 789994 753130